

אור בולען

הרבי מרבג'יה זוארכ'

החינוך העברי בטראיפולי

מצב החינוך היהודי בטראיפוליטניה עד שנות מרנ'ג היה ירוד מאד. "רב'יהם" אמרו לזרע פוחחים להופך "חדרים" בקתיות הרטיסיטים או נקבמי כספיות ופלאקרים תורה לילדי ישאאל. שם היו הילדים לומדים לקוראו ורק אצל מלמדים אחרים אפשר היה ללווד גם לכטוב — בשפה העברית, שוט בקרות על המלמדים לא הימנע בשנת מרנ'ג גם אחדרם מראשי הקלהה בטריאול ובראשם ר' שאול אדר'ori, ר' צין צורו נשפטם עדו ויסדו את חבורת "יגדל תורה" ומינו כמה מלמדים תחת השגחתם ששמורות והיתה משלמת מקופת החברה הביל והתנקן הש悱ר מאר לעומת מזבוי הקולם. וום יום היו מחלקיים בהם ושפן לתלמידים העזים. לעומת בשגונם היו מחלקיים גם מלבושים וגעלומים לילדים גודולים. לתלמידים בעלי וכשרונות הרי גוחנים גם תלמידות כסוף שביעיות בכדי לאפשר להם להמשך בליטסודיהם, ואננים יגאו במשך הזמן מפואד זה החלמרי היכרים מפודסם. דיניגט, שרוב ועדו, זאת אותן התלמידים שלא דאו בדרך בלימודיהם היו מטודרים בעבודות שונות. חוכר בנין קבע בבית הספר "תלמוד תורה" של חבורה זו עבר את התפתחותיו, ולכן התѧצקו ורכשו להם מנישך ורחביריים לצורך זה ובנו עלייו בנין מתאים לתפקידו וסוכניםו לתפקידו עד היום. הבניין נבנה כנדבותיהם של כהה נדירותם נוציא את הגנותיו עיגב והונגה מסעד חומות ויל' בבח'ת הזה חנכו אלפי תלמידים חינוך ייחודי שלם, היו למדים קרווא ולבתו, תלמוד וחשבון, לימודי השפה העברית כמעט שלא הייתה זכר, כל הלימודים הכהנלו בשפה העברית. אין זכר מקרה אחד שקרה בשנות המתר'יך-החרפ"א (1920-21) לעיר, ואני הייחו תlidur בתולדות תורת זה. והינו תלמידים בני יג' בקירוב ולומדים גמרא ומדרשי. מכובן בעדרית. הרוב הירושאי של טרייפולוי היה אז האגם א'. שמואל הרוטש שוחזג מאיטליה לשם בכתבה זו. בא תחתיהם עם כמה מחשובי וקהלת בכדי לבחון את ידיעותינו בתלמיד. לעברית לא היה נזקן, אז הוכרתו לפרש בעברית. התאזרו בעצמכם באיזו מין עברית רצוחה פרשנו. ספר סוף נבנימאה הבחינה ולויים המחרות הדיעו לנו שמהווים הלהאה יתגלו הilmoodim רק עברית, וקבעו לנו כמה שעת לשבעוג למדוד דקוק וועור. מאז חומרו הסתדר לבית ספר עברית. אחר שנים אחרות חומנה הקלהה של טרייפולוי מורה ארצישראלית אחר, מר אליטו אבוחובס ותערובתה האכתה שרששים ביבית הספר. אך זה לא היה מספיק: והגענו לבכלו היה רוחוק עדין טברית. רק בשנות המוצ'א קמה אגדת צעריטים ובראשם מר צין אריאני ובדים של ר' שאאל אדראי ר' צין צדרוי, הראשון מצד אכיו והשני מצד אמן, ועמו מר יעקב פריגון (כיקום נשיין ועוד צדרוי, הראשון מצד אכיו והשני מצד אמן, ועמו מר יעקב פריגון) שניותם בעלי סרך ובכלי ידיעות רהבות עבריות וכלייתן, ויסטו בעוזרת כמה צעירים את אגדה הנגער "בן יזרויה" שפחחה ר' הרש מהתהיר בתולדות היהוינ' העברי בטראיפוליטניה.

ההתחלה והונה צנעה. מספר שעדרות אחוודת של בתרות היו נאמפים בכל ערב ולומדים אף שני אלה ועוד כמה מורים מתנרכבים. המפירוט והעקשנות שהונ התגנגו מיסדי האגודה הצעיל סילקו כל המכשולים שנתקלו בהם בדרכם ולא עבר זון דבר עד שצצ'יו לחתוח בית ספר ציבב לילדיים וילדיות בשם "התקה" בבניין בית הספר ת"ה שנסמך לארם ברצון על ידי הנטלת הקמללה, ואלפי תלמידים ותלמידות היו באים של פעמים שכבע תלייפות, ערב אחד למלמידים וערב אחד לתלמידות

(זו הפעט הריאשונה בתולדות יהדות טריפולייניה שנitin היבוק עברי למלסידות) ש השעות בשבועו היוו התלמידים לומדים חוללו מש מהפקת טטריפוליס. לאחר תודשים אמורים וצלול השפה העברית ניכר בביב ספר זה, כל המורים היה מתנדבים ובסדר שנים אחוות יצא כבר מהחזרה הראשונית של מורים ומורות, הגיל כייס "התקווה", שנכגטו תיכף לשורת העובדים עם המורים הקודמים (כמובן שלא עמל"ק). ב"ט. אחותה" התגען ע"י מר עמשדי גיטש עדכ הכהות אפודים ביפורם בטריפולי. גם הוא נזכר ר' שאול אדראי מצד אמו. בראות האנחלת הקהלת את הפלאים שחוללו הצעריים הללו, מסודה לדם את הנחלת החינוך של בית הספר שלה אוללה עיבדו תכניות חדשות של לימוד מסודר והבגיטו ספר מגן של מורים מוכות והיהונ קיבל צורה עברית טהורה במאה אחת.

עורזה גדרה ממד נתקבלה מהתינו הארצישראלים שבאו לטריפולייניה עט זכיבוש האנגלי. דבק מכם הוו מודים לפני מקצועם וגנתנו את עזירתם מלאה בהדרכיה, בהמצאת סדרים וועוד, והכביסו אוירה ארצישראלית היה להור כמלי בית הספר. הם גנתנו יעדו וותננים שעוריים למורים ולמורים בפדגוגיה יומו את כינוס המורים של טריפולייניה שנתקיים פעמיים, בכללו התשי"ד בתשרי השנה הש"ז. ותגלו בוה את אבן היסוד לארגונם של כל הכהות החינוכיים בערי טריפולייניה, כו"ט קיימות כמה ועשר כתות של תלמידים ותלמידות — בשלשת אליטים תלמיד, כן ירנו. חבד מורים ומורות עבד חותם השגחת ועדת החיבור של אקהלה. לבן מורה שתי כתות, אחת בשעות הבוקר, אחת אחר הצהרים.

כוה נוא המכב בטטריפוליס, בשאר ערי השדה, בקהלות אחותה כמו לוין וכומס המכב משבע רצון. רק קטרון אחד מושב: חוסר סדרים לתלמידים ולתלמידות. אך לאט לאט מתחפר המכב והולך על ידי עורתה הנזולה של "הברית העכricht העולמית", המתענינת בפעלתינו החינוכית ושולחת פעעים חכופות טפירים לתלמידים וספריו עוזר למורים — וותחנותנו נתונה לה בה.

בית הספר בברצ'ה

בית ספרנו נוסד בשנת תש"ג על ידי החיללים וכשוו מלמדים בו 3 המורים (2 מורים ומורה אחת): יצחק לחמש, מסעד בנטש וויזלה גדור, מספר התלמידים כ"ז בנות ובנות, 4 כיתות א' ר' לפני הגאים ב' ר' אה"ץ, היכרות מעורבות, ואלדים הלומדים לפני הגאים בבית הספר הולכים אחרי הגאים ללוד אצל הרבבי "בחדר" ולהפוך. ביתו ששי מתקיימים רק שני שעוריים רגילים ואלתריהם נערכות אה"ץ קבלת-שבת בנוסח איי חזון. שרים שירין משירי האר"ג מספרים על הארץ ומורם לקליל. אמקינותות שמלאים בבית הספר הם: עברית, תנ"ה, היסטוריה חשבון, צייר, זמרה, תפירה לבנות, התעלמות. את הבינה שהיתה לנו נאלצנו להניא כי בעל-האדמת דרשת לבנות, תמן שבאב נחהלי בך מהש. ישנו, אחות המפעלה בילדים, מגישה להם את העזרה הנחוצה. ילדים לומדים וטורגים בלבד עברית בגדותם בדירות בית הספר, בתי ברוחוב. רוכס ככולם שולטים פחות או יותר בשפה המדוברת וכן בתיבות. כן נערך טו"ל לשדה. בתגים ערוכים אנו הגאות (הottenhamiam. נט הרצל, היג'ת הנכונות וכו'). בפורים נערכות פגיגות מסכתת תחלוכת תלבות עם קופסאות של זכוכיל. הקהילה בוגר כעה קומה שנייה מעל בית ובנות שתחפש בדירתה בבית הספר בפקות הרירה השליטה בו אנו משתמשים עתה. החומר, ספרים, חוברות וכן סכחים אנו מכך למסה מחדידת ואבעית העולמית. עזרדים לנו בממד ומעדרים בעבודתנו, מדים אנו על כך ומאהלים האלחת נבאותכם גם להבא. בוגרים... לחתוש.

נָשָׁה וְסָפֵר

הוצאת חרד-פנומית של

הברית העברית העולמית

תל-אביב, אלול תש"ה – אוגוסט 1945

כעדריבת נthan גריינבלאט

ה ת 1 ב נ :

ע. בודשטיין — אוניברסיטה	ג. גוטנברג טעטונג זילר.
א. אליפס — מסקסיק	ש. הלם / משנת שם /
ת. ברמן — קותה	שראל פון / ת. צי. לורטה /
כ. ר. פרנסק — קונגו הבלתי	דרושוב נ. פולשץ — מורייטה פולד זיל
מ. ת. בקרמלכת — טאנגייר	לל הולובייס מאטנו
ש. אלמליה — מרוקו	
הרברט. מ. פינגרהוסט — אלג'יר	
ב. דיזלמיינר — פוליטס	התקמת הרפובליקה של
מ. ברגר — מורה	זרואולד א. ב. עוזיאל / חרב דיר / דרכן /
ע. שולמי — אידאן	משנה ברמן / דיר שא. אינשטיין /
ח. ס. גווארך — פרימולנטינה	ערבי אנטוכבב / משנת קלימאנן /
א. טמם — הוינו	ברברוח לוייסון / יצחק רבינוביץ /
פ. לוי — מיטן	בדורם אלמלה / ליר א. רונפלד /
cohobim aleinu	החותונה בתפוצלים '
בארק-ישראל:	טומסן י. פטאי יה נגירה
דריר ר. טפאי — יד לפנתני ישראל	מיר ש. מרכזוט יוסל. זילטיה
ו. איינגרוב — על העחות בארכ'	ליליאוור — רהייר למן
ביבריה העברית המולטיה	ב. ביחסון — בות מץ
בשרה ספר:	ליר. לוי נכבות לה
ג. גרינגבלאט — במשעולי סטראחן	טישר א. אותו יום /
עבר הווי — המלה בספרותנו	וז. זמי אילו והורד
פ. עואי — שלשה ספרי שנה	
צבי רודי — לנצח סיורי יהודה ו-	ה. גופש. הלהבות-רטוגול
חובב א. מאיר — על הראשון לציון	בביהלי בתולוק שנינו — אנגליה
א. אור / זאב לרמן — ספרי ליט'	ט. פטאל יטרית את עא
מ. פרנסק — עברית במזרח	ליבין, ולא דיצה להן
דריעות	כ. את המזוזה הוזאת את בקשנחו שיטלב בע — קדרה
	ד. הומן סיפר על הווץ
	את החוברת הראשית
	לספרדי ההזאה של
	מעט תמלוגנה חמוץ
	ג. גורל עשייר-חנן, מל' א. ב. ב. א. ר. ק. י. ש. ד. א. ל. ת. ד.

1121 גולן עשוריתנו גולן אביב, ארץ ישראלי, ת. ג

שם לוויטון וורטמליין ריבום נספח המבוקש
שבקשנו איננו גודלן אך בוגלן חן חיות האגאי,
הדרומן הטולזי, אברום, בנן, חילד החותמי
שאינו מסוגל להוכיח מעמד גזני ואורי
פרוטולס, רומו, דמיוניות שצובע זכר לעצמו
וכנהל עמו שוזרות על עזרה חוץ כסך דק
טשלון של הרוחה. בוגנות המחבר מחלפת
בעירוב תארו שבו העדרים זה טול זה לאין
בן תינוק, זה הנער רקען שחווילם מזווינום
רודופים אהרוו ובכל זאת ער חוא לנול
אהוין, זובר את כל האתירות הגזעים ברעב
והנודדים על גביהם, אולק היל, שאונז רונצ
לטשטיין, הון שרע מהן לאסקוטו" ומסוזן
רואה הוא את עמו בשלום של כל או איש
שאונו נושא אל הסכחה. והוא מקודו עוזר
לפנינו, מזון דוחק לנו להעתיק בארכ-ישראל

עוזרא דיברט / על האנץ' קלופדייה לספרות+

תיא נערבתה על ידי סופר שחזקיזנות נר לה-
לו ולכון ותחמך לתשושה בכל מקרה את הומנו-
דזה היהודים והשענתי-תגונטן בנסיבות
העולם. העורך הקדיש חסנות לבי מוחמתה
לפומרים עניינים בוגרים בוגרונות, ויזוונה בס-
תודות של כמה סופרין יוצבאים בדורות
חסוביותם החומרית והרוחנית יוציאו
רכ לודעתי חן, אאנזיכולפלוריה זו וגונן מסקס
ברחבה בס-לונגן ארצתות חכורה (ערבים, פ-
רים, טرسום, טורקים). מבון ש'ש'ת לאנט-
הערבים ובכלל ש'ש'ת השכלה ת'רבות ותרשווניג
שנס' נשלוח אמרות בעבורים עם טוארי הא-
לאם החגנות. עם כל זה לא מושטה המנה-
סינורית של האאנזיכולפלוריה והתא לחר-
את דעת קוראו ולהעיגן לפניו את הספרות
בלביב בחוקותיהם יצירוחה גונשיית, האאנז-
יכולפיה לספרה מוערת לקוראו העברי ה-
במהועה האאנזיכולפיה לספרות ישראלית
ובכללות חוקן דבר שקדם היה וחסרונו הור-
בש זה כבר לא היה לנו שום ספר עברו
שימשו לספרה הכללית, ותקרא העברי
הוות אללן נושא ורעיון על סופרין ולעניזות,
לשאוב מהן ורואה על גאנזיכולפיה ולעניזות
ולאכוב ממן ורואה על האאנזיכולפיה
מן-האנזיכולפדיות הנורות איבן
טוט על הcano של חכום הלוחן כי חכום
והשענחו על סופרונו — הרוי שם בchan ר'א
מאו קוראוינו סופרין, והכח מה האאנזיכול-
פריה ההרשות של לנגן להקן את המוערות.
(*) אאנזיכולפדיות לספרה יונדראיין וב-
ליהם נערבתת ברוך קראוניג נבוחחותה חד-
ספורים ומילוטים. 8 ברכיט, חזאה, "מעלה"
תל-אביב.

*) אנטיקולופדיות, לסקפורה יישראליות וככל
לעת געריגת ברוך קרווניק נבאהחטאות חדב
סופרים ומלויכדים. 3 ברביבט, הזואאה, „מצאה“,
הבל
לומ תל-אביב.